

Nyhetsbrevet «Samfunnsmedisin og Folkehelse» holder deg oppdatert på hva som publiseres av viktige veiledere, rapporter, retningslinjer, brosjyrer, lover og forskrifter innen fagområdet den siste måneden. Har du forslag til saker send oss gjerne en e-post på katrine.rutgersen@fhi.no.

>> [Påmelding nyhetsbrev](#)

FORSKNINGSFUNN - FOLKEHELSEINSTITUTTET

Ingen stor auke i helsetenester i heimen trass auke i levealder

Levealderen har auka, men det har ikkje ført til ein større auke i helsetenester i heimen blant eldre. Det kan komme av at dei eldre er friskare, eller at terskelen for å få hjelp har blitt høgare.

Praktisk bistand i heimen er sjeldnare enn før, mens andelen som får helsetenester i heimen har vore stabilt dei siste to tiåra. På grunn av fleire eldre er det forventa meir enn ei fordobling av talet på eldre med behov for heimebaserte tenester dei kommande tiåra.

Bistand i heimen dei siste leveåra

Sidan 1990-talet har forventa levealder for ein typisk 70-åring auka med 2-3 år.

Studien viser at menn kan forvente å leve til 85 år og kvinner i til 87 år, og i gjennomsnitt har ein dei siste 1-2 leveåra praktisk bistand eller helsetenester i heimen.

>> Les hele artikkelen [Ingen stor auke i helsetenester i heimen trass auke i levealder](#) på fhi.no.



RAPPORT - REGJERINGEN

– Ei folkehelsemelding som utjamnar sosiale helseforskjella

Fredag 31. mars la helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol fram regjeringa si folkehelsemelding, som er den første stortingsmeldinga statsråden legg fram.

Målet med Folkehelsemeldingen er å ta grep som fremjar helse i heile befolkninga, uansett inntekt og bakgrunn. I følge ministeren er forskjellane i landet vårt for store når det gjeld helse.

Under lanseringen understreket ministyeren viktigheten av å ta grep for at fleire får høve til å leve lange, gode liv med god helse, uansett bakgrunn og inntekt,.

>> Les hele rapporten [Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar](#) på regjeringen.no

Høg oppslutning om barnevaksinasjonsprogrammet

FHI publiserer årleg vaksinasjonsdekning for tre årskull (barn som er 2, 9 og 16 år gamle). Dekningsstatistikken for 2022 viser at dei aller fleste barna og unge har fått sine vaksinar gjennom barnevaksinasjonsprogrammet.

Mykje av den høge oppslutninga til vaksinane i barnevaksinasjonsprogrammet kan tilskrивast god organisering av programmet, og høg tillit til vaksinar og helsetenesta. Dei ulike

strukturane og nivåa i programmet avheng av at alle delane fungerer godt saman.

Opprettholdt aktivitet under pandemien

Koronapandemien fekk konsekvensar for barnevaksinasjon i mange land, med fall i vaksinasjonsdekninga og etter kvart utbrot av infeksjonar hos barn. I Noreg klarte ein å halda oppe aktiviteten i barnevaksinasjonsprogrammet, men det har kravd stor



innsats og prioritering av helsesjuepleiarar til dette arbeidet.

>> Les hele [artikkelen](#) på fhi.

Egen temaside om amming og morsmelk

Visste du at Folkehelseinstituttet har egen temaside om amming og morsmelk og at du kan laste ned "Gode råd-serien"-brosjyrer på Helsebiblioteket gir tilgang til brosjyrene?

Her finner du informasjon om:

- Mor-barn-vennlig sykehus
- Ammekyndig helsestasjon
- Medisinske brystkomplikasjoner ved amming
- Ammeveiledning/E-læring
- Kurs/nettkurs videreutdanning i ammeveiledning.

Målgruppen for temasiden er helsepersonell.

"Gode råd"-serien

På Helsebiblioteket finner du brosjyrer i "Gode råd"-serien. Brosjyrene er beregnet på gravide og sped- og småbarnsforeldre som helsepersonell kan henvise til.

>> Lær mer om [amming og morsmelk](#) å fhi.no

>> Her kan du laste ned brosjyrene i ["Gode råd"-serien](#).

GODE RÅD om barn og sol



Vi trenger sol, men langvarig soling og solbrennhet er skadelig.

Lite kunnskap om kunstig intelligens og diskriminering

Det er varierende grad av kunnskap om risiko for diskriminering ved bruk av kunstig intelligens hos flere offentlige virksomheter. Det viser en ny rapport bestilt på oppdrag fra Bufdir.

En av fem svarte i undersøkelsen at organisasjonen ikke har tilstrekkelig kompetanse om risiko for diskriminering i slike prosjekter, og et fåtall hadde klare strategier for å håndtere diskrimineringsrisiko.

>> Les hele [Lite kunnskap og kompetanse om kunstig intelligens og diskriminering](#) på bufdir.no.

Krevende å være ung pårørende



Unge pårørende vurderer sin psykiske helse som nokså mye dårligere enn ungdom generelt. De største negative konsekvensene er sosiale forhold, og unge pårørende opplever mye stress og dårlig samvittighet. De vurderer sjansene sine til å få et godt og lykkelig liv som dårligere enn ungdom flest. Dette kommer frem i en ny rapport publisert av Helsedirektoratet

Unge pårørende har et stort behov for å være involvert, å bli regnet med, og å få informasjon. Samtidig trenger de å bli skjermet og de trenger at rollene i familien til en viss grad forblir intakte. Det kan oppleves som en belastning når man får en foreldrerolle overfor egne foreldre.

Noen positive erfaringer

De positive konsekvensene av dette er at mange føler økt egenverdi, eller opplever at de får større forståelse, kompetanse og livserfaring. Noen opplever at de blir tidlig voksne, ansvarsfulle og selvstendige. Mange føler også at de får mer kontroll på situasjonen ved å gi omsorg.

>> Les hele artikkelen [Krevende å være ung pårørende](#) på helsedirektoratet.no.

AKTUELT - REGJERINGEN

Gir kommunene mer fleksibilitet i møte med flyktninger fra Ukraina



Regjeringen foreslår å videreføre og utvide de midlertidige endringene i lovverket som følge av ankomster av fordrevne fra Ukraina.

De russiske angrepene i Ukraina gjør at det fortsatt er mange ukrainere som må forlate hjemlandet sitt. Regjeringen regner med at det blir behov for å

bosette enda flere i år enn i 2022, og mener derfor at det er viktig å sikre et fleksibelt nok regelverk til at kommunene raskt og effektivt kan håndtere et stort antall flyktninger.

>> Les hele artikkelen [Gir kommunene mer fleksibilitet i møte med flyktninger fra Ukraina](#) på regjeringen.no

RAPPORT - BARNE- OG UNGDOMSDIREKTORATET (BUFDIR)

Familievernet treng meir minoritetskompetanse

Novas nye rapport om familievernet, «Alt som (ikke) ramler inn døra ...», viser at tenesta må jobbe meir med mangfaldskompetanse og kjennskap i minoritetsbefolkninga.

I følge rapporten er det behov for å spreie kjennskapet om tilbudet til familievernet. Det gjeld spesielt for dei som ikkje kjenner tenesta, eller oppfattar at lågterskeltilbodet ikkje er til for dei.

Rapporten viser at det er uvisse om grenseoppgangen mellom familievernet og barnevernet. Dette påverkar tilliten til familievernet - særleg blant familiar med etnisk minoritetsbakgrunn.

>> Les hele artikkelen [Familievernet treng meir minoritetskompetanse](#) på bufdir.no.

Nok et år med økning i saker om æresrelatert vold og negativ sosial kontroll

Aldri før har Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll gitt mer veiledning eller annen bistand i saker som gjelder utsatte. Dette gjaldt hele 891 saker i 2022. Politiet henvendte seg mest, deretter barnevernstjenesten.

Litt i overkant av 100 saker gjelder utsatte som kan være vurderes for

bo- og støttetilbudet for personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll. Kompetanseteamet koordinerer botilbudet.

I de fleste sakene var «trusler og vold» den største bekymringen til de som tok kontakt med teamet. Dette gjaldt 41 prosent, som utgjør 368 saker.



>> Les hele [artikkelen](#) på [bufdir.no](#)

RAPPORT - REGJERINGEN

Ekspertutvalget for allmennlegetjenesten leverte sin rapport 18. april

Helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol mottok utvalgets rapport tirsdag 18. april.

>> Les [Ekspertutvalgets rapport](#) (PDF) på [regjeringen.no](#).

AKTUELT - HELSEDIREKTORATET

Støtter ekspertutvalgets rapport

Helsedirektoratet mener rapporten fra ekspertutvalget for allmennlegetjenesten er et steg i riktig retning for å løse fastlegekrisen.

>> Les hele [Støtter ekspertutvalgets rapport](#) på [helsedirektoratet.no](#).

AKTUELT - HELSEDIREKTORATET

431 millioner for å rekruttere fastleger

Helsedirektoratet lyser ut tilskudd på 431 millioner kroner som kommunene kan søke på for å dekke utgifter de har i forbindelse med at leger utdanner seg til å bli spesialister i allmenntillegger (ALIS-tilskudd).

Summen som er satt av til tilskuddet i statsbudsjettet økt med 200 millioner kroner fra i fjor. Det skal bidra til å dekke utgifter kommunen har underveis i spesialiseringen som går over flere år.

>> Les hele [431 millioner for å rekruttere fastleger](#) på [helsedirektoratet.no](#).

AKTUELT - REGJERINGEN

Flere kommuner kan søke om legevakttilskudd

Regjeringen fortsetter arbeidet med å sikre en god legevakttjeneste i hele landet og utvider hvilke kommuner som kan søke om legevakttilskuddet.

Regjeringen opprettet i fjor et tilskudd på 50 millioner kroner som skal bidra til bedre rekruttering og redusere vaktbelastningen i kommunenes legevaktsordning i distriktkommuner.

Erfaringer med tilskuddet fra 2022 viser at mange kommuner søkte på tilskuddet. Regjeringen ser at også større og mer sentrale kommuner har behov for tilskuddet og utvider ordningen til å gjelle alle kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6 og med befolkningstall under 5000 søke om tilskuddet.

AKTUELT - REGJERINGEN

Krevjande å rekruttere og behalde fagfolk

Over halvparten av dei statlege arbeidsgivarane opplever at det er vanskeleg å rekruttere og behalde fagpersonar, viser tal frå statens arbeidsgivarbarometer.

65 prosent av dei statlege arbeidsgivarane opplever at det er utfordrande å rekruttere fagpersonar som juristar, IKT-personell og økonomar. Dette er ein auke sidan sommaren 2022. Nesten halvparten av verksemdene har i framtida behov for ein annan kompetanse enn det som blir dekt av dagens tilsette.



>> Les hele [artikkelen](#) på [regjeringen.no](#)

AKTUELT - REGJERINGEN

Nå blir det nye regler for innleie

Stortinget har vedtatt regjeringens forslag til innstramminger i reglene om innleie fra bemanningsforetak. De nye reglene trede i kraft 1. april 2023.

Regjeringens mål er at de nye reglene skal styrke det seriøse, ordnede arbeidslivet som skal kjennetegne Norge.

>> Les hele artikkelen [Nå blir det nye regler for innleie](#) på [regjeringen.no](#)

AKTUELT - STAMI

Hva påvirker eldre arbeidstakere til å slutte eller bli i jobben?

En ny STAMI-studie ser nærmere på hvilke aspekter ved jobben som påvirker eldre arbeidstakere om å slutte eller bli i sin nåværende jobb.

Noen sider ved arbeidsmiljøet, som uønskede psykososiale og fysiske arbeidsmiljøfaktorer, kan bidra til at ansatte faller ut av arbeidslivet. På den annen side kan positive arbeidsmiljøfaktorer bidra til å forlenge arbeidslivet, for eksempel gjennom utviklingsmuligheter og kompetanseutnyttelse.

>> Les hele [Hva påvirker eldre arbeidstakere til å slutte eller bli i jobben?](#) på [regjeringen](#).

Redaktør: Katrine Rutgersen
E-post: katrine.rutgersen@fhi.no
Dato: 03. mai 2023
Foto: Colourbox og Mostphotos